

NAUČNOM VEĆU MEDICINSKOG FAKULTETA
UNIVERZITETA U BEOGRADU

Na sednici Naučnog veća Medicinskog fakulteta u Beogradu, održanoj dana 03.11.2014. godine, broj 4600 /11, imenovana je komisija za ocenu završene doktorske disertacije pod naslovom:

“Značaj određivanja indeksa rizičnog ponašanja za obolevanje od karcinoma grlića materice ”

kandidata dr Ljiljane Antić, zaposlene u Visokoj medicinskoj školi strukovnih studija u Čupriji kao predavača za oblast „ginekologija i akušerstvo“, na studijskom odseku strukovna medicinska sestra i strukovna medicinska sestra-babica.

Mentor je Prof. dr Dejana Vuković, komentor je Prof. dr Mladenko Vasiljević.

Komisija za ocenu završene doktorske disertacije imenovana je u sastavu:

1. Prof. dr Vesna Bjegović, profesor Medicinskog fakulteta u Beogradu
2. Prof. dr Lidija Tasić, vanredni profesor Medicinskog fakulteta u Beogradu
3. Prof. dr Sladjana Jović, profesor Medicinskog fakulteta u Nišu

Na osnovu analize priložene doktorske disertacije, komisija za ocenu završene doktorske disertacije jednoglasno podnosi Naučnom veću Medicinskog fakulteta sledeći

IZVEŠTAJ

A) Prikaz sadržaja doktorske disertacije

Doktorska disertacija dr Ljiljane Antić napisana je na 156 strana i podeljena je na sledeća poglavlja: uvod, ciljevi rada, materijal i metode, rezultati, diskusija, zaključak i literatura. U uvodnom delu ima 3 tabele i 2 šeme. U Rezultatima ima 45 tabela i 1

dijagram. Doktorska disertacija sadrži sažetak na srpskom i engleskom jeziku, podatke o komisiji, prilog-upitnik, biografiju i izjavu o autorstvu.

U **uvodu** je prikazana etiologija karcinoma grlića materice i metode rane dijagnostike, kao i metode prevencije. Detaljno su opisani faktori rizika, sa posebnim osvrtom na one faktore rizika koji su u brojnim studijama označeni kao ključni za nastanak i razvoj karcinoma grlića materice. Opisani su kofaktori koji značajno povećavaju rizik za rak grlića materice, kako u razvijenim zemljama, tako i u zemljama u razvoju kao što je naša zemlja. Dat je detaljan opis faktora koji se odnose na seksualno ponašanje, kao što su broj seksualnih partnera u toku života, seksualna aktivnost u ranom uzrastu i pozitivna anamneza seksualno prenosivih bolesti (SPB). Pored rizičnog seksualnog ponašanja, opisani su i faktori koji se odnose na planiranje porodice (primena metoda kontracepcije, broj abortusa i porodjaja, abortusi i porodjaji u adolescenciji), socio-demografski faktori, kao i faktori zdravstvene zaštite. Dat je detaljan prikaz mera primarne i sekundarne prevencije, sa posebnim osvrtom na organizaciju skrininga karcinoma grlića materice u svetu i u Srbiji. Detaljno su prikazane skrining metode, sa posebnim osvrtom na PAPA test, ciljna populacija za skrining, skrining interval i efikasnost skrining programa. U uvodu su opisane i metode ranog otkrivanja karcinoma grlića materice, kao i indeksi rizika koji su konstruisani, ali su vrlo komplikovani za primenu u praksi.

Ciljevi rada su precizno definisani. Sastoje se u utvrđivanju faktora rizika za obolevanje od karcinoma grlića materice kod žena u Srbiji i ispitivanju njihove povezanosti sa abnormalnim PAPA testom; u konstruisanju indeksa rizičnog ponašanja za procenu obolevanja od karcinoma grlića materice i u validaciji indeksa rizičnog ponašanja za procenu obolevanja od karcinoma grlića materice.

U poglavlju **Materijal i metode** navedeno je da je istraživanje sprovedeno u dva doma zdravlja u Srbiji (dom zdravlja “Vračar” u Beogradu i dom zdravlja u Kraljevu). Ispitivanje rizičnog ponašanja za obolevanje od karcinoma grlića materice, sprovedeno je po tipu anamnestičke studije (case control). Ispitivanu grupu su činile pacijentkinje sa abnormalnim Papanikolau (PAPA) nalazom (III, IV i V grupa), a kontrolnu grupu pacijentkinje sa normalnim PAPA nalazom (I i II grupa).

Precizno je naveden postupak anketiranja, kao i kriterijumi za uključivanje u studiju, kao i kriterijumi za neuključivanje u studiju. U prilogu je dat nestandardizovani upitnik, posebno konstruisan za ovo istraživanje, čije je pretestiranje urađeno u Visokoj medicinskoj školi strukovnih studija u Čupriji, na uzorku od 50 studentkinja starosti od 20 do 49 godina, studijskog odseka strukovna medicinska sestra i strukovna babica. Detaljno je prikazana statistička obrada podataka, pri čemu su korišćene metode deskriptivne statistike, kao i statističke metode modelovanja.

U poglavlju **Rezultati** detaljno su opisani i jasno predstavljeni svi dobijeni rezultati.

Diskusija je napisana jasno i pregledno, uz prikaz podataka drugih istraživanja sa uporednim pregledom dobijenih rezultata doktorske disertacije.

Zaključci sažeto prikazuju najvažnije nalaze koji su proistekli iz rezultata rada. Korišćena **literatura** sadrži spisak od 441 referencu.

B) Kratak opis postignutih rezultata

Ovim istraživanjem su identifikovana četiri faktora rizika (rana seksualna aktivnost, broj seksualnih partnera, prisustvo SPB i broj porođaja) koja čine model indeksa rizika za karcinom grlića materice. Praktična primena ovog indeksa je jednostavna, obzirom da prisustvo samo dva, od identifikovana četiri faktora, izdvaja ženu u rizičnu grupu. Korišćenje indeksa za procenu potencijalnog rizika za rak grlića materice, može da posluži za identifikaciju pojedinaca, kao i grupa sa povećanim rizikom, a fokus obrazovnih napora je da stimuliše žene sa povećanim rizikom, da menjaju ponašanje i da redovno rade test Papanikolau test. Implementacija rezultata ovog istraživanja bi doprinela smanjenju potencijalno nepotrebnih procedura prevencije, dijagnostike i lečenja, odnosno imala bi efekat i na smanjenje troškova zdravstvene zaštite, što bi kroz proveru u praksi, trebalo dokazati. Primena ovog indeksa može

biti značajna i u zdravstveno-obrazovnim programima, kao preporuka za skrining i za buduća istraživanja.

C) Uporedna analiza doktorske disertacije sa rezultatima iz literature

Relativno mali broj radova je ispitivao uticaj više faktora rizika za razvoj karcinoma grlića materice, odnosno u malom broju radova je prikazan indeks rizika za obolevanje od raka grlića materice. Prednost identifikovanog indeksa u ovom istraživanju je u tome što je jednostavan, sastoji se samo od četiri elementa i što se može primeniti da bi se identifikovale žene sa visokim rizikom za abnormalan nalaz PAPA testa. Prednost ove studije se ogleda i u tome da je osim upitnika korišćena i medicinska dokumentacija za proveru validnosti datih podataka.

D) Objavljeni radovi koji čine deo doktorske disertacije

1. **Antic LJiljana**, Đikanovic B, Antic D, Aleksopoulos H, Trajkovic G. Differences in the Level of Knowledge on Cervical Cancer among Health Care Students, Midwives and Patients in Serbia. *Asian Pac J Cancer Prev.* 2014; 15(7):3011-15.
2. **Antic LJiljana**, Vuković D, Vasiljevic M, Antic D, Aleksopoulos H. Differences in the risk factors of cervical dysplasia and applied diagnostic methods in Serbia. *Asian Pac J Cancer Prev.* 2014; 15(16):6697-701.

E) Zaključak (obrazloženje naučnog doprinosa)

Doktorska disertacija „ **Značaj određivanja indeksa rizičnog ponašanja za obolevanje od karcinoma grlića materice** “ dr Ljiljane Antić predstavlja originalni naučni doprinos u razumevanju prevencije cervikalnog karcinoma u zamljama u razvoju. Rezultati ove doktorske disertacije bi mogli da budu od pomoći lekarima u primarnoj zdravstvenoj zaštiti (ginekolozima i lekarima porodične medicine) da identifikuju žene sa povećanim rizikom za obolevanje od karcinoma grlića materice, što može biti značajno, kako u budućim istraživanjima, obrazovnim programima, tako i preporukama za dodatni HPV skrining. Rezultate ovog istraživanja trebalo bi primeniti za testiranje predloženog indeksa na populaciji žena sa i bez abnormalnog PAPA testa,

kako bi se rezultati ove studije mogli implementirati u skrining programe za prevenciju cervikalnog karcinoma.

Ova doktorska disertacija je urađena prema svim principima naučnog istraživanja. Ciljevi su bili precizno definisani, naučni pristup je bio originalan i pažljivo izabran, a metodologija rada je bila savremena. Rezultati su pregledno i sistematično prikazani i diskutovani, a iz njih su izvedeni odgovarajući zaključci. Kandidat dr Ljiljana Antić je odabrala izuzetno aktuelnu temu, obzirom na visoku prevalenciju i mortalitet od karcinoma grlića materice u našoj zemlji, kao i relativno mali obuhvat žena pregledima za rano otkrivanje karcinoma grlića materice.

Na osnovu svega navedenog, komisija predlaže Naučnom veću Medicinskog fakulteta Univerziteta u Beogradu da prihvati doktorsku disertaciju dr Ljiljane Antić i odobri njenu javnu odbranu radi sticanja akademske titule doktora medicinskih nauka.

U Beogradu, 14.11.2014.

Članovi Komisije:

Prof. dr Vesna Bjegović Mikanović

Prof. dr Lidija Tasić

Prof. dr Sladjana Jović Babić

Mentor:

Prof. dr Dejana Vuković

Komentor:

Prof. dr Mladenko Vasiljević
